

Ministerie van VROM
Hare excellentie mevrouw J.M. Cramer
IPC 100
Postbus 20951
NL-2500 EZ Den Haag

Ministerie van OCW
Zijne excellentie R.H.A. Plasterk
Postbus 16375
NL-2500 BJ Den Haag

DATUM
10 juli 2008

Hooggeachte mevrouw Cramer,
Hooggeachte heer Plasterk,

PAGINA
1/2

Met belangstelling heb ik het rapport 'Een cultuur van ontwerpen' gelezen.

Ik zie mijzelf als exponent van de nieuwe generatie (stedenbouwkundig) ontwerpers en zeer begaan met de inrichting van ons land. Het is daarom precies de initiële paradox uit het rapport die ook mij bezighoudt: *"Aan de ene kant staan Nederlandse architecten, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten internationaal hoog aangeschreven. Tegelijk leeft er een breed gedeeld gevoel dat Nederland verrommelt, zowel onder het publiek als onder vakmatig of politiek betrokkenen."*

De afgelopen maanden voer ik op eigen initiatief met mijn bureau een studie uit onder de titel 'Ruimte voor de Randstad'. Deze studie gaat over het opheffen van de verwarring in de ruimtelijke ordening.

Ruimte voor de Randstad

De doorgaande stedelijke ontwikkeling van ons land brengt nu stukje bij beetje aan het licht dat de nog immer voortdurende en succesvolle modernistische traditie van geoptimaliseerde deelplannen zoals wijken en projecten een samenhangend ruimtelijk concept behoeft.

Wegen zijn hiertoe een middel. Wegen zijn immers de duurzame basis van iedere stad. Wegen ordenen onze perceptie van tijd en ruimte en leggen verbindingen in de samenleving.

Velen herinneren zich Parijs aan zijn boulevards, New York aan zijn stratengrid, Amsterdam aan zijn grachten, een reis door Frankrijk aan zijn péages.

**S
TU
DIO.
HART
ZEMA.**

Kortom, wegen zijn bij uitstek het middel zijn om ons in een stedelijk gebied te oriënteren en om ons in thuis te laten voelen.

De voorlopige conclusie van onze studie is daarom dat visie nodig is op de rol van wegeninfrastructuur om Nederland aantrekkelijker te maken en het land lucht te geven.

Aanvullend op wat in Uw rapport zegt over de verzwakte positie van de Stedenbouw, denk ik dat de discipline zich dient te herpakken middels het ter hand nemen van het wegontwerp als hèt sturende basisgereedschap. Dit vraagt om geloof in het integrale ontwerp van landschap en infrastructuur (snelwegen) en het besef van de kansen die infrastructuur kan bieden als bindende factor (provinciale wegen).

DATUM

10 juli 2008

PAGINA

2/2

Tot slot

Onze studie 'Ruimte voor de Randstad' is op deze manier een optimistische benadering voor de mogelijkheden om de fragmentatie van dit deel van Nederland te beheersen middels het vormgeven aan de lange lijnen van infrastructuur.

Middels analyses, een beeldessay en een (her)ontwerp van wegen wordt aangetoond dat een royale Randstad, bovendien gestructureerd en aantrekkelijk, wel degelijk tot de mogelijkheden behoort.

Op dit moment voeren we gesprekken met vele betrokkenen bij de infrastructuur van Nederland. Enerzijds om de ideeën inhoudelijk te toetsen, anderzijds om de urgentie en mogelijkheden in het land te peilen.

Er bestaat zeer veel enthousiasme voor de ideeën. Begrijpelijkerwijs komt uit de gesprekken naar voren dat onze visie staat of valt met de beschikbare bestuurlijke slagkracht.

Graag maak ik daarom met U een afspraak om onze visie toe te lichten. In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,
Ir. H.P. Hartzema

Studio Hartzema B.V.
Westblaak 49
NL-3012 KD Rotterdam
tel +31 10 281 07 51
mail@studiohartzema.com
www.studiohartzema.com

**S
TU
DIO.
HART
ZEMA.**